

MAR 2 - 1964

"Alza tu tersa frente
Juventud filipina".....! RIZAL.

C. RONQUILLO'S COLLECTION

BANGON

Pahayagang Tagapamatnugot ng "KALIPUNAN NG MGA KAPISANAN SA RIZAL."

Hinalathala tuwing kalahatia't katapusan ng bawat buwan.

Mga nilalamán

1. Mga landasin sa pag-aaral. 2. Sa kabinataan, *ni Jorge Mariano*. 3. Intolerancia, *ni Lata-Lagui*. 4. Pag-aalaga sa mga sangol. 5. Noli Me Légere, *ni I. A. Amado*. 6. Arriba Juventud, *ni Insum*. 7. Ang ating kahapon, *tula ni Talibugso*. 8. Kasiglahan ng mga binibini sa Pasig, *ni Mapagtiis*. 9. Mga tala sa Rizal, *ni Lataro Maka-Irog*. 10. Kahangahangang timbangan. 11. ¿Ngipin ang isinusulat? 12. Our Postal Service, *ni X*. 13. Ipamalás sa gawa at huwag sa salita, *ni Pilar J. Lázaro*. 14. Junior Philippine Assembly. 15. La exaltación de un Comprovinciano, *ni Rizaleño*. 16. Lakad ng panahon. 17. Hacia el Progreso, *ni Fernando Carruncho*. 18. "Ako'y nananalig!!!"... *ni Silay-Aliv*. 19. Cartas de aceptación, *ni A. Flores at Sixto de los Angeles*. 20. Mga Sawikain, *tula ni Sumilang ka Bayan*. 21. Assembly's first annual debate. 22. Bagong katha na naman. 23. What makes the earthquake? *ni Way-Zi*. 24. Hatol na mahalaga.

Pasig, Rizal, ika 28 ng Pebrero ng 1909.

Mga humuhuro ng pasulatan

Tagapamahala, G. CELESTINO CHAVES.

Mga mamumulat

G. ISMAEL AMADO.
,, LEONARDO A. DIANZON.
,, SILVESTRE APACIBLE.
,, JORGE MARIANO.
,, ALFREDO S. HERRERA.
,, PEDRO C. JABSON.
,, JOSÉ S. HILARIO.
,, HONORIO MUSNI.

Mga katulong

G. LOPE K. SANTOS.
,, FAUSTINO AGUILAR.
,, SERVANDO DE LOS ANGELES.
,, AMBROSIO FLORES.
,, FERNANDO CARRUNCHO.
,, FRANCISCO KINTOS.
,, FRANCISCO LAKSAMANA.
,, INIGO ED. REGALADO.
,, CARLOS RONGKILYO.
,, GREGORIO FLORES.
,, CATALINO SEVILLA.

Tagapangasiwa, G. JERÓNIMO DE LOS ANGELES.

Mahahalagang Paunawa

Halagá ng pagpapadalá: ISANG PESETA ISANG BUAN.

Kung ipagpapauna ang bayad sa tatlong buan, ISANG SALAPI.

Halaga ng pagbibili: LABING-ANIM NA KUWARTA BAWA'T ISA.

Ang mga palathala'y sa halagang pagkakasunduan.

Pangasiwaan, daang Castillejos bilang 19, Kyapo, Maynila.

Isinasamo sa lahat ng sa ami'y tumatangkilik, na mangyaring ipagbigay alam agad sa Pangasiwaan ng pahayagang ito ang di nila pagtanggap ng mga bilang na aming ipinadadalá.

Ang mga liham na nauukol sa tagapamahala ng pahayagang ito'y mangyaring ipahatid sa bayan ng San Pedro Makati, Rizal.

VINO FERRO NUTRITIVO

DE LOS

Ldos. C. Fernandez y L. Antonio.

Mabuti sa kakulangan ng dugo, bagong pauganak, at nagbibigay gana sa pagkain.

FARMACIA MODERNA, Malabon, Rizal.

Depósito —Manila.

Farmacia Barcelon.

SASTRERIA FRATERNAL

DE

Patricio Aranda & Hnos.

Se confecciona toda clase de trajes para caballeros á la última novedad.

Precios sumamente baratos.

Jaboneros No. 111, S. Nicolas.

BANĜON...

PAHAYAGANG TAGAPAMATNUGOT NĜ "KALIPUNAN NĜ MĜA
KAPISANAN SA RIZAL."

ILINALATHALA TUWING KALAHATIA'T KATAPUSAN NG BAWA'T BUWAN.

I TAON

Pasig, Rizal, ika 28 nĝ Pebrero nĝ 1909.

BILANG 2.

Bagong landasin sa pag-aaral

Ang kalugodlugod na pagdami nĝ mĝa paaralang bayan dito sa atin, ang namamalas na pagsusumakit nĝ kabataan sa pagdaló sa mĝa lipúnang iyan nĝ ikábubukás nĝ isip, pagsusumakit na sa arawaraw ay nagdaragdag, ay di maikakait na nangangako nĝ isang maligayang panahon sa bayang itong kung sa kasalukuya'y dumaranas nĝ di gagaanong karálitaan at pagkaamis, ay umaasa naman nĝ boong ningas nĝ loob sa isang masanghayang búkas na ikapagniningning nĝ araw nĝ kanyang ganap na katúbusan.

Nĝuni't nais naming isahagap na lagi nĝ kabataang iyan, na ang kanilang pag-aaral ay may mahalagang kinauukulan: ang kapakinabangán nĝ bayang kinakitaan nĝ unang liwanag; at dahil dito'y kinakailangang yao'y ihilig nila doon sa mĝa bagay na makapagdudulot nĝ masaganang ginhawa't makapagpapabukal sa mĝa kayamanang hangga nĝayo'y hindi natin náharáp.

Suminsáy na tayo sa daang tinalakták nĝ sa ati'y nangáuna. Datidati, niyong mĝa panahong lumipas, ang nag-aaral ay walang pinangangarap kundi ang magtamó nĝ maniningning na *títulong* noo'y minamarangal. Paglabás sa páaralang baya'y papasok sa isang colegio sa nasang makasaulo nĝ maraming wikang latín, makaabót sa

Filosofía, hangan sa kung may ikakakaya pa'y makapagpatuloy sa pagpapari, pag-aabogado ó pag-memédico, Datapwa't anó ang nangyayari? Lunód ang bata't sampu nĝ magulang sa ganitong panaginip, hindi nagugunita ang kanilang kakapusán kundi kung napapasubo na, kung gipít at wala nĝ sukat mapagkunan nĝ magugugol. Ipaghalimbawa nating ang binatang yao'y nakatapos sa pagbabachiller. Máraramdamán niya ang masidhing pangangailangan nĝ búhay, at mátitigil sa pag-aaral at hahanap nĝ anomang pagkakitaan. Dito na ang mĝa hinagpis, dito na ang mĝa pagsisisi. Kanyang makikilalang ang mĝa wikang latín, ang mĝa filosofiang nakapupunó sa kanyang ulo'y hindi magawang bigás na maipagtawid sa kagutuman; mapagkukurong ang anim ó pitong taóng singkad at ang di kakaunting salaping kanyang ginugol sa pag-aaral ay wala palang ibang kapakanán kundi ang sa wakás ay siya'y maging hanak na magpaupápá nĝ pagál sa maramot na nangangailangan nĝ isang lingkod na tagasulat... ¡Ilan ang ganitong mĝa sawing palad na matutukoy nating halimbawa! Sa sangdaang nag-aaral nĝ mĝa panahong yaon, mapalad kung may limáng makarating sa hanganang pagpapari, pag-memédico ó pag-aabogado; ang kara-

miha'y náuuwí na lamang sa pag-eempleado.

Hindi ito ang hilig na dapat sundin ng kabataan ngayon. Higit diya'y kinakailangang harapin natin ang pag-aaral ng mga industriya, ng matalinong pagsasaka at ng mapabulas naman sampu ng pangangalakal. Sikapin nating ang mga bagay na tubò sa lupaing ito'y matutuhan nating bigyan ng ibang anyô sa ikasisiyá ng mga pangangailangan hindi lamang ng mga tagarito, kundi pati ng mga taga ibang lupain. Kalapain nating ang panahong ating ipag-aaral ay magbunga ng mainam na pakinabang, hindi lamang sa ating sarili, kundi naman sa ating bayan. Sa pagmumungkahi namin nito'y hindi namin ibig sabihing bayaan na ang pag-aaral ng mga karunungan gaya ng Derecho, Medicina at iba pa; hindi, at makalilibong hindi. Kinikilala namin ang kahalagahan ng ganganitong mga karunungan, at dahil nga sa kahalagahang iyan kung kaya di lahat ng nahihilig doo'y nakaaani ng matatamis na bunga, liban na nga sa ilang sadyang may mga taning katalasan ng isip. Hangad naming huag masayang ang maraming utak na dapat makalikha ng marami't malalaking bagay kung sa lugal na iubos sa mga karunungan di nila káya ay pigain doon sa ibang pakikinabangan pa ng labis at labis.

Lisanin din natin ang di wastong kaa-saláng napanood sa mga bata noong una, na kapag nangaturang *estudiante* ay nangahihiya nang humawak ng asaról na sa ganang kanila'y ikinaaaba ng táo; kamaliang hinugasan ng di masayod na pagsisisi sa gitna ng kasaliwaang palad na kanilang kinásadlakán.

Tayo'y mag-iba ng landás sa paghanap ng karunungan, at isaloob na

ang kinakailangan ng ating baya'y mga táong bukod sa may ganap na katalinuhan ay may mga bisig na malalakás.

Sa kabinataan

—o—

Lakad ay tulinan, kabinatang hirang, at nang di abutin ng dilim sa daan, pagka't iyang araw ngayong tumatanglaw búkas ay pawí na, ni di pasisilay ang matinding sikat ng kanyang liwayway.

Kung tayo'y ulanin ng mga sakuna sa párang na itong tulad ng sa digma, kalasagin agad ang pagtitiyaga, sapagka't wala nang titibay pang kuta na makakanlungan tayong mahihina.

Kung sa pagtuklás mo ng ikáaanyo ng sariling baya'y dalawin kang hapo, dagli kang tumigil at saka maupo upang pagsaulán katawang nagipo ng nawalang lakás at tumanang dugo.

Huwag kang tutulad sa mga ulian na agad babalik kapagkanangalay, saka sasabihi't ipamamalitang di niya aabutin ag kinalalagyan niyong katubusan ng hirap na bayan.

Paano'y madali silang mangapagod, paano'y madaling tuhod ay mangalog, paano'y madaling dalawin ng takot ang kanilang pusong singdupok ng bubog na sa anino lang ay nangingilabot.

Kung ganitong lahat ang ugaling ng magsisikalag sa nakatataling gapos na mahipit sa Bayan kong giliw, ay masasabi kong ang makakahambing ay pangarap lamang ng balang gagawin.

Dapat ngang kumilos ng kilos lubusan ang mga binata sa irog kong Bayan, yamang walang gawa kung hindi patangáy sa bilis ng agos, ang mga matandang inaantig mo na'y ayaw pang gumalaw.

Ang ugaling iyan, binata'y itakwil at ipagbaunan sa balon ng lagim, palibhasa iya'y likas sa alipin at di katútubo nitong Lahi natin na may kinagisnang sariling damdamin.

JORGE MARIANO.

Malabon.—Rizal.

INTOLERANCIA

El Hon. Juan Sumulong, en su discurso pronunciado hoy en el banquete que se dió en su honor en esta capital, ha mencionado la intolerancia como uno de los males disolventes de la solidaridad que debe reinar entre los filipinos.

La intolerancia es, ciertamente, un mal que, para desgracia de Filipinas, está bastante extendido en este pueblo. No sólo se observa que nacionalistas se muestran refractarios á ideas de progresistas—como aseguró el honorable Sumulong—sino también, y quizás con más frecuencia en esta provincia, que progresistas se muestran refractarios á ideas de nacionalistas, aún cuando unas y otras fuesen para el bien general. Semejante estado de cosas nos demuestra que la cizaña de la intolerancia viene arraigándose en ambos partidos políticos. y por consiguiente, militan en sus filas hombres con marca afrentosa, culpables de falta de solidaridad entre filipinos, tendencia muy funesta que ambos debieran proscribir.

El mal de la intolerancia es, por desgracia, muy *añejo* en nuestro país, aunque de la conveniencia de su cauterización del cuerpo social filipino no es esta la primera vez que se ha hablado. En otro periódico provinciano también tuvimos ocasión de tratar de esta misma cuestión, allá por el año 1907, y entonces entre otras cosas, dijimos:

“Nótase con gran pesar que en la mayoría de los pueblos de Filipinas, existen hombres muy inconsecuentes que, no obstante estar predicando á todas horas la libertad de obrar y de pensar, no saben ni siquiera por cortesía, respetar las opiniones ajenas: bástales que otros difieran de sus ideas

para tenerlos por enemigos, por anti-patriotas, por hombres de mala fé: ellos se consideran los infalibles, y por esta infalibilidad les es insoportable oír ideas distintas, y más aún, contrarias á su modo de pensar. Parecen ignorar, ó no quieren comprender, ó si lo comprenden bregan por lo contrario, que la emisión de un pensamiento es el ejercicio de un derecho innato en el hombre, y que la exigencia de que todos pensarán de la misma manera es empeño de controlizar las conciencias de todos, lo cual, solamente y de una manera aparente, puede tener lugar en Rusia donde han gobernado y gobiernan los Czares y donde la sinceridad apenas se conoce, porque se obliga á querer lo que no se quiere, á pensar de manera contraria á la propia convicción, y á obrar contra los impulsos de la voluntad.”

Pero la intolerancia se hace más reprobada, mucho más censurable, cuando la encontramos encarnada en personas constituidas en autoridad pública.

Allá mismo en el banquete dado al Hon. Sumulong, un funcionario (es progresista, don Juan) que por varios motivos estaba más llamado á ayudar para que aquel acto diera mayor éxito posible, vió-sele con cara de medio tris-tón, medio descontento, porque no podía consentir que de un acto como aquel no fuese uno de sus iniciadores, y por este inconveniente, aún siendo su deber, no prestó cooperación ninguna á los que promovieron aquel homenaje.

Lo que se ha visto de este funcionario en sus actos privados, podría verse también en sus actos oficiales; y entonces toda idea extraña no encontraría apoyo en aquel individuo, aún cuando fuese beneficiosa para la comunidad.

Y esto es intolerancia, orgullo mal entendido y egoísmo sin nombre.

Cuando se deja de favorecer y auxiliar la realización de una idea tan solo porque es agena, aunque de ella pudiera resultar incalculables beneficios para el país, se comete un acto denigrante en la pátria y en la sociedad en que se vive; y cuando los buenos propósitos no sólo son respondidos con una indiferencia, sino que por vil egoísmo despliegánse actividades y energías para ahogarlos, por creerse que su realización sería humillación personal ó posición de intereses, no solo se comete un acto denigrante, sino también un crimen cuya mínima pena debe ser la guillotina.

Censuramos, y no nos cansaremos nunca de censurar y condenar, la intolerancia como un mal que debe evitarse al igual que una serpiente venenosa, sobre todo en esta época de nuestra regeneración.

LAAN LAGUI.

Pag-aalaga sa mga sangol

Ang kakilakilabot na pagkakamatay ng mga sangol dito sa Pilipinas na may ilan nang taóng napupuna ay lubhang nakababahala sa mga marurunong at ikinapagdidilidili sa isang masaklap na kábukasang sápilitang aabutin ng mga tagarito, palibhasa ang bawat buhay na iyang sa kamuraan pa'y nalilipol na ay isang lakas na nasasayang, at bawat sangol na namamatay ay isang mamamayang maagang nababawas sa talaan ng mga magbibigay puri't kagalingan sa bayan natin.

Sa pagsusuring ginawa't ginagawa pa ng mga matatalino nating kapatid, ay nahahangon nilang ang pangulong sanhi ng ganayang pagkakamatay ng mga bata ay ang di pagkaalam ng karamihan sa mga ina ng mabubuting tuntunin sa wastong panunupad ng napakadakila nilang katungkulan. Dahil sa bagay na ito kaya napabunsod na nga ang isang Samahang pinamagatang "La Pro-

tección de la Infancia", na ngayo'y natatag sa Maynila, at itinataguyod ng mga bihasang mangagamot at pinangangasiwaan ng masisikap at may magagandang pusong mga babaeng pawang kababayan. Inaampon ng Samahang ito ang mga sangol na mahihirap, pinagkakalooban ng maipag aagdong buhay, at ang kanilang mga magulang ó kamag-anak na nagtatangkilik ay binibigyan ng karapatdapat na mga tagubilin at matwid na mga aral hingil sa pagaalaga ng kanikanilang sangol upang maiwas ang buhay ng mga ito sa maagang pagkasawi.

Dapat nating lingapin ang mga batang iyang sa atiy magsisihalili; dapat nating kalingain ang mga lakas na iyang pakikibangnan ng ating bayan sa mga hinaharap na panahon, at búbuhay na lagi sa angkán ng mga taga Pilipinas. Silá ang magpapatuloy ng ating mga gawain, sila ang mamamana ng mga tibok ng ating puso, búbuhay sa ating mga pangarap at maghahayin ng masasamyong bulaklak sa ating alala; at sila ang sa wakas ay maglalagay ng karikitdikitan hangá sa ating mga pagpupunyagi, mga pagpapakasakit at pagpakabahala ngayon.

Tinatawagan nga namin ang mga ina upang mangagdalitang tumunghay at matutong makinabang sa sumusunod na mga aral na sa kanila'y iniuukol ng nangagsisulat na mga kilalang mangagamot na sina Dr. Juan Miciano at Dr. Mariano Martin, kapwa nagtuturo sa Universidad ng Sto. Tomás, Dr. Manuel Gomez, na kasalukuyang ka-gawad ng Sanidad at Dr. Atistón Bautista, Pangulo ng lupong Tagapaglitis sa mga Mangagamot. Ang munting aklát na itong kanilang ginawa ay inihayag sa ilalim ng kapangyarihan ng Kágararan ng Sanidad, na siyang namamahagi sa balanang mangalangan.

Ilalathala namin dito sapul ng you, at sa ilalim din ng pamagat na PAGAALAGA SA MGA SANGGOL ay inihayag namin ang mga karugtong sa mga bilang na sú-suod.

Sa mga iná.

Sa hikayat ng Junta ng Sanidad (1) ng Sangkapuluhan at ng Ciudad ng Maynila ay

[1] Ang kapisanan ng mga pantás na mga mangagamot na nangangasiwa sa ikapanginailag sa manga sakit ng mga taong namamayan at sa ikalilipol ng mga sakit na pinangagalingan ng pagkakamatay, gaya ng kólera, bubónika, buldtong at iba pa.

tinipon namin sa sumusunod na pananalita, na walang ano mang tagláy na pagmamalakí dahil sa dunong, at itinala namin sa mġa sabing karaniwan at madaling maunawa at magaanġ mapagabot nġ lahat nġ pag-iisip, na sa mġa iná nahahandóg, ang mġa pagsasalaysay na bungġa nġ aming mġa pag-aaral at nġ mġa pinagdanasan namin sa pagganap nġ aming katungkulang pagkamanġagamot sa lupainġ itó, at ang inaad hika'y maiwasan iyang kalagimlagim na pagkakamatay nġ mġa sangól.

PAGLILINIS AT PAGGAMOT SA LUBID NG PUSOD.

Kinakailanġang totoo ang mġa tanġing pagiingġat tungkol sa paglilinis nġ bagong anak na bata at paggamot sa lúbid nġ púsod, upang mapanġilagan ang mġa sakit sa balát, na dito'y lubhang madalás mangyari, at gayon din ang mġa katakot-takot na mġa pagkabulok na ang pinagkakadahlana'y ang kapabayaan at kakulangġan nġ kalinisan sa paggamot nġ lúbid nġ pusod.

Kapagkarakang ipanġanak ang bata, dapat na balutin agad sa isang makapal na toalla, at nġ huwag mangyari ang bigláng pagbabago nġ init na dating kinabihasaan sa loob nġ tiyán nġ iná, at saka ang maramdaman sa maliwanag na bagong linabasan, sapagka't lubhang maramdamin ang mġa sangol sa ganitong mġa pagbabago.

Pagka humihina na ó tumitigil na ang tibók nġ lubid nġ púsod, ay gagawin ang pagtatali nġ lúbid nġ púsod na ito. Ginagamit sa ganitong bagay ang isáng písing sinulid ó sutla na totoong malinis ó pinakuluan kaya muna. Tinatalán ang lúbid nġ púsod sa lugar na ang layo sa balát nġ tiyán ay tatlong dali, dapat higpitáng magaling at dalawahíng bilibid ang tali, upang mailaganġ dumugo sa mġa haharaping araw. Pagka may tali na ay puputulin ang lúbid nġ púsod, na isang centímetro ang palabis sa ibabaw nġ pinagtalian, at ang ipuputol ay gunting na pinakuluan muna sa tubig ó pinaraandaan sa ningġas, at nġ maalis ang lahat nġ dumí at mapatáy ang lahat nġ panggagalingġan nġ mġa ikahahawa, na siyang mangyayaring pagkadahilanan nġ pagkabulok nġ púsod.

(Itutuloy.)

Noli Me Légere

—o—

II

ISulong sa Kabayanihan!

(Karuytong.)

Di nalaon at dumating ang mġa magsasakdal sa tanggapan nġ hukom, nġuni't sa kasamaang palad ang hukom na kanilang sinadya ay wala noon sa loob nġ bayan; may nagsabing siya'y napa sa Maynila at di maalaman kung kaylan babalik.

Inaharap ang sakdal sa pangalawang hukom, dapwa't ito'y tumangging lumitis sa usapin sapagka't siya'y kamaganak nġ nag sasakdal na si Julio.

Ayon sa kautusan, ang presidente municipal nġ isang bayan ay siyang makakahalili nġ hukom at pangalawang hukom kapag ang mġa ito'y walang kaya ó karapatang lumitis sa isang paglilitis na "criminal". Sapagka nġa't ito ang ipinaguutos, ang mġa magsasakdal noon di'y nagsitunġo sa *Presidencia* upang dumulog sa harap nġ presidente. Nguni't talaga yatang sila'y sinasamá. Ang presidente ay wala rin doon. Hindi pa dumarating. Ang oras na iyon ay hindi pa oras nġ pagdating ni Mahabang-Kamay sa kanyang tanggapan. Iyon ay oras lamang nġ kanyang pagbanġon, nġ paghiwalay sa mapanghalina niyang higaan, nġ pagpapaalam sa isang kinawilihing pangarap....

Si Mahabang-Kamay ay di nararapat bumangġon nġ maaga; hindi ito nababagay sa kanya. Siya'y isang maginoo, isang presidente, isang punong-bayan na sumasahod buan buan nġ walongpung pisong matunog. Bumangġong maaga ay nababagay lamang sa mġa mahihirap, sa mġa magsasaká, sa kanyang mġa kasamá, alila at mġa hindi maginoong gaya niya.

Tinutugtog ang ika 10 oras nġ si Mahabang-Kamay ay magbanġon noong umagang iyon. Ang mġa hikáb niyang sunodsunod ay nagpapakilalang di pa nasisiyahan sa tulog. At muli sanang mahahandusay ang mahal nating ginoo, danġan at nagitlá sa inġay nġ maraming tao na noo'y naghuhugusan sa tapat nġ kanyang bahay. Ang mġa taong ito'y siyang kasunodsunod nina Bayani mula nġ iwan nila ang tindahan ni

Julio; ibig sana nilang mapanood ang paglilitis, dapwa't nabuktot na lahat sa pag-iintay sa presidente, kaya't n'ayo'y nangag-uuwian na. Salamat sa ingay nila at nabugabog ang masipag na pinuno ng bayan; sa wakas ay natuluyan ding mamulat ang mga namumugtong mga mata na animo'y nagsasabing "¡Kami ay busog na busog!"

Pagkakain ng imusalan, ang mahal nating presidente ay humilig sa isang *silon*; at dito'y sinimulan ang walang lagot na pagpapausok sa isang "Germinál."

Inintay pa munang mangalahati ang sa gisag na iyon ng isa sa mga masasamang hilig ng tao, bago nagbihis si Mahabang Kamay upang dumaló sa presidencia.

Samantalang siya'y lumalakad, (nagpapasasa sa ganitong kaginhawahan,) ay sikapin nating iguhit kahi't bahagya ang larawan ni Mahabang-Kamay. Siya ay isang lalaking may mataas na tindig, mukhang bilóg na kin babanaagan ng ilang patak ng dugong dilaw, úlong tihaba na pinapalamutihan ng mapuputing buhok, mga matang busóg na animo'y ipinaglihi sa mga mata ni Mutzu-Hito, ilong na hiniram kay San Mateo, bibig na inahawig sa bibig Limahong at tiyang kauri ng tiyang Taft. Kung dito'y idagdag natin ang pagkamahaba ng kanang kamay, ang giliw na bumabasa ay madali ng makikilala kapag natagpuan ang pinunong bayang dito'y tinutukoy.

Tinutugtog ang ikalabingisang oras ng umaga ng siya'y sumapit sa *Presidencia*. Pagpasok na pagpasok ng pinto, ay isang tukso ang kaagad ay sumagupa sa kanya. Sa dakong kaliwa ay may isang malapad na bangko at sa ibabaw ng bangko ay nakatukmol ang isang pulis, na uuga-uga ang ulo at pipikit pikit ang mata. Sa ganitong anyo na bilang pasalubog sa kanya ng kawal niyang hi ihila ni Antok, ang maki sig na puno ay bigla g siniglan ng pangungupinyo. Ano ba't ang buisit na iyon eh, tila ginagagad ang anyo niya kawina nang siya'y bago laang kagigising?

Dahandahang lumapit ang nagngingitnagit, sinunggabang bigla ang ulo ng tukso at walang sabi-sabi'y niluglog ito nang katakot-takot.

—“Ah, salbahe! demonyo! di nahuli rin kita!... Iyan, (suntok) iyan, (sipa) at iyan (dagok) ang bagay sa iyo, tamad! walang

hiya! hayop! Kung kaya ka bá binabayaran ng sampung piso buwan-buwan ay para magtulog ka rito? Walang hiya!”

Gitlang gitla ang pinupog ni Mahabang-Kamay. Sa kagulatan ay nakalundag tuloy, sa di oras, ng limang dipa.

Samantalang nagbububusa ang bibig ng pinuno, ang iba namang mga pulis ay p'w ng nagpuputlaan at nanginginig, lahat ay nangagtayo ng tuwid na tuwid, walang makahumá kahit isa.

Pagkatapus ng ganitong pagpapakita ng gilas sa silong, ang maba'gis na puno ay dahandahang nanhik na nanglilisik ang mga mata.

Sina Julio at Bayaning inis na iris na sa pag-iintay ay napabuntong hiniuga na lamaug ng maramdamaug siya'y dumadating.

I. A. AMADO.

(*Itutuloy.*)

¡Arriba, juventud!

Apenas se ve disipado de la actual perspectiva del tiempo el triste y luctuoso cuadro del ayer en que el pueblo, enarbolando la bandera roja, luchó por la reivindicación de sus derechos; apenas haya alboreado la aurora del nuevo sol que diera otra vida a país; la juventud rizalina mostróse llena de vigor, y convencida de la necesidad de la instrucción que crea la grandeza y el bienestar de los pueblos, consideró como uno de los medios para alcanzarla la formación de asociaciones, que hoy día véanse organizadas en los diferentes pueblos de esta provincia, constituyendo una Confederación que establece la armonía entre ellas y afianza la estrecha unión de todas para el mejor logro de sus vehementes aspiraciones.

Sonó, pues, la hora en que todos los que se sienten con fuerzas para aportar su grano de arena en la labor que se emprende por el engrandecimiento de la patria, deben de ofrecer algún sacrificio en aras del bien común, contribuyendo todo los que les sea posible para el fomento de la instrucción, base esencial para la regeneración del pueblo filipino.

INSUM.

“Ang ating Kahapon”

Kay Minang.

Sakaling ikaw ma'y kusa nang lumimot
sa mga sumpaan ng ating pag-irog,
di ko daramdamin,
sapagka't sa aki'y
bawa't nasain mo'y inaaring lugód,
dusa ma'y gelak di't ikaw ang may handóg.

Hindi sa pita kong ikaw'y mabagabag
kung kayá umawit ngayon ang panulat,
hindi, oo, hindi;
at liban sa mithi

ng ulilang pusong saglit na mangarap
sa mga talata ng ating lumipas.

Upang sa nalantang dahon ng pag-sinta'y
marahang basahin ang mga ligaya

ng ating panahon
at ating kahapon;

noong di miminsang ang pinagtali tang
puso'y sumlangit ng tuwa't pag-asa.

Nábabakás ko pa halos sa gunitá
ang mga sandaling ipinagsinayá

natin sa paglasáp
ng suyuang tapát;

at anakin pa ri'y narito't sariwá
sa noo ko't bibig, ang halik mo't sumpá,

At mandí'y sa piling ng iyong kandungá'y
payapá pa akóng ngayo'y nahihimlay,

at dinig ko pa rin
wari ang malalambing

na laging bigkas mong: “tangiang ikaw lamang
ang kasi't buhay ko hangang sa libinngan.”

Paris din ng aking palaging taguri
na “si Minang namán ang twa't lualhati

ng aking pag-irog
hangang huling tibok;”

saká kasabay rin namang idarampi
sa pisngi mong garing yaring mga labi.

Sa sandaling yaon puso ta'y hihilig
sa dúyan ng galák ni Diyos Pag-ibig,

sabáy aawitin
ang kahilihiling

piping alingawngaw ng hiwagang tinig
ng ating tagumpay. ¡Kay lambing, kay tamis!

¡Sisimoy ang hangin, bubúkad sa tangkay
ang mga bulaklak, sisikat ang buwan

saka pamamalas
namán ang liwanag

ng pag-uumagang tagapagpatunay
na: ¡sa langit nati'y ngiti na ang araw!

Anopa't lahat na'y nagsisipagdulot
sa alaála ko ng tuwáng natapos,

at siyang sa aking
hibik ay palaging

kumukutyákutyá; pagkat ikaw, irog,
ay nakalimot na't tikis nagmaramót.

Napálayo ka na't ayaw nang duminig
sa paós na taghoy ng nilisang ibig,

sinarili mo na
ang tuwa't ligaya;

N'uni't tantuin mong inapi man kahit
ako sa pagsinta'y ikaw rin ang langit.

Hindi ka rin taksil na ipalalagay
ng aking sarili, tinalikdan mo mán

ang sumpaan natin
sa mga pag-giliw;

at liban sa taos na panghihinayang
sa luhá mong di ko asang biro lamang.

Kayá lubusín na ang pamamayapa't
bayaan na yaring unang nagkapalá,

at gayon din ngayon
ako'y hihinahon,

at ang aariing lúnas sa dalita'y
ang sangla ng ating sintang nagsinaya.

At ito na lamang ang hangang márool
akó sa libingá't amís na kabaong

ay yaman ng pusong
itatago tago;

at sa iyo nama'y ang wakás kong samo'y
puklin ng malay mo ANG ATING KAHAPON....

TALIBUGSO.

Gagalangin, Maynila.

Kasiglahán

NG MGA BINIBINI SA PASIG.

Niyong ika 22 ng kasalukuyan at sa ba-
hay ni Gining Paz Asunción, ay nagdaos
ng isang masayang pagpapanayam ang mad-
lang binibini sa bayang ito upang magta-
tag ng isang Samahang kadalagahan ng
paghahanap buhay.

Doo'y napanood ang mga sumusunod: Bi-
nibining Angeles del Rosario, kawani sa Fis-
calía Provincial sa Rizal; Bb. Florencia
Asunción, Mercedes Alcaráz, Caridad San-
tos at Rosa Musni, mga gurong walang
pagod sa paaralang bayan sa Pasig. May-
roon ding nangagsisipagaral sa Rizal High
School, at sila'y ang mga Bb. Paz Asun-
ción at Blanca Lara, at ang Bb. Simeona
Gómez na kapagbibitiw pa lamang sa
tungkuling pagka guro; gayon din ang

Mga tala sa Rizal

Isang tunay na talà at maningning na gaya rin ng mga sumisikat sa itaas. Laman ay naiiba, pagka't siya'y kumikisap, nguminziti, tumatawa, sumusulyap at nakapupukaw ng mga puso at nakalilitò ng mga isip. Hindi siya marunong lumubog: miminsang sumikat at hanga ngayon ay nakasikat pa.

Ang kanyang pagmumukhá, ang mga kilos, ang mga titig at lahat na, ay pawang nakawiwili, palibhasa'y naspapakilala ng kanyang dalisay na ugali, ng kanyang matimtimang dibò, ng kanyang malinis na puso.

Katatagan ang gulang. Kung bagá sa isang bulaklak, ay sasandali pang nahahagkan ng amihán ang kanyang mga ubod at kinasasabikan pang silayan nang liwanag ang mga sariwát humahalimuyak niyang talulot.

At sapaka't anak ni Eva, mangyari pa, marunong din namang umibig.

¿Ano ang kulay, ano ang uri, ano ang lasa nang

kanyang pagibig, ng kanyang paglivag?.....

Iyan ang malimit itanong sa pangarap, iyan ang malimit hanapin sa panaginip ng mga binatang nabibihag ng kanyang mapanghalinang anyo at ng kanyang maamong tingin, dapwa't lahat ay hangan doon na lamang. Pawang kasabikan, pawang mithi at wala na.....

¿Sino kaya ang mapalad na tatanggap sa kanyang pagkatalà at sa kanyang pagkabinibini? Ó ¿mayroon na kayang nalalaan?.....

Kavong mga kaibigan niya ang siyang makapag-sasabi.

¿Nahulaan na ba ninyo kung sinong talà ito?...

Ang *teacher* na si CRISTETA SULIT, ang may matamis na palayaw na TETA sa Patero, puri ng kanyang bayan isa sa mga talà sa lalawigan Rizal at "hiyas na buháy" ng ating Lahi.

LAURO MATA-IROG.

masisipag na ilang Binibini ng Samahang SUMILANG KA BAYAN, na sina Binibining Concordia Ocampo, Rafaela Cruz at ang, kung di ako namamali, ay naging Pangalawang Pangulo ng nabangit ng Samahan na si B. María Poson.

Hindi naluatan at sumapit ang ganap na ika 4 na oras ng hapon, at si Bb. Florencia Asunción na nag anyáya sa tanang kabinibinihan ay bumigkas ng pasasalamat sa lahat at ipinakilala ang sanhi ng kanyang ipinaganyaya. Lahat ay di tumutol sa ganitong mainam na panukala, at palibhasa'y sa alin mang pulong na idinaraos ay kailangang may mangulo at magpatotoo sa lahat ng paguusapan, ay nagsipaghalal at nangatungkulan nga sina Bb. Florencia Asunción sa pagka Samantalang Pangulo at si Binibining María Poson, sa pagka samantalang Kalihim.

Lumuklok ang mga nátungkulan at ipinatuloy ang pag uusap. Mainam na katwiranin ang doo'y narinig hingil sa pagtatalo ng mga kaparaanang pagbabatayan ng gaga wing palatuntunan, at maisagawá nga ang binabalak itatag na Kapisanan. Ang akala ko'y ang mga kabinataan lamang ang nangagkakahigpitan sa pagtatalo tungkol sa isang panukala, hindi pala't ang mga kabinibinihan man ay sumasapit din sa pagmamatigasan ng kanikanilang matwid.

Samantalang nagmamadali sa pagpapalam ang liwanag ng araw, ay may nagmung kahing maghalal ng isang Lupon upang gumawa ng Palatuntunan, na sin ng ayunan

naman ng lahat, at nangalagay nga sina Bb. Angeles del Ros rio, Florencia Asunción at Mercedes Alcaraz. Itinindig ang pulong ng mahigit na ika 6 na horas ng hapon.

Binabati ko ng may panukala at gayon din ang t nang n kikibilang na sa itinatag ngang kapisanan, at hari na ngang matayo agad upaog pakinabangan ng marami sa ikadadakilang ng ating kinamulang Lupa.

MAPAGTIIS.

Feb. 27, 1909.

Kahangahangang timbangan

Ito'y ang isang nasa sa Banco sa Inglaterra, na nakatitimbang mula sa isang bútil ng buhangin hangang dalawang kilo. Isang sello ng koreo ay sukat ng makapagpatakbò ng labinglimang centímetro sa panurong tinataglay.

¿Ngipin ang isinusulat?

Parang isang kasinungalingan, datapwa't siyang totoo. Sa Bunker Hill ay may isang kapamálitaan ang páhayagang "Waterbury Republican" sa Connecticut, na ipinanganák na walang kamay. Pagkabata na'y nagsanay si Mr. Schulke, na siyang pangalan ng nasabing kapamálitaan, sa pagsulat ng lapis at pluma, na kanyang kinakagat, at ngayon, bagaman nakakasulat din ng paa, ay minamagaling niyang yumari ng mga liham sa pamamagitan ng bibig. Ang táong ito'y pumipinta rin naman sa pamamagitan din ng paraang iyon.

Our Postal Service

A NECESSARY CHANGE

(Continuation)

Let us now look at the question from the governments standpoint of view, and find out whether the government will be justified should it approve this reduction.

In the first place, will the postal revenue decrease? Most certainly not. The cheaper the stamp becomes the greater will be the number of people who will buy them and the greater will be the number bought. Therefore there will be more mail and more revenue. Instead of decreasing, we venture to say that the revenue will be doubled.

If this reasoning is not very satisfactory—let us get right down to history and see if it throws any light upon the subject; let us find out whether this reduction in the rate of postage proved beneficial to other countries.

Take the United States. There was a time when U. S. postage was worth 25c. It did not meet the demand of the country and so it was successively reduced to fifteen cents, ten cents, five cents until it was finally cut down to what it is now—two cents. Such a tremendous good resulted from this reduction that Postmaster General Smith said: "The Postal establishment of the U. S. is the great, est business concern of the world. It handles more pieces, employs more men, spends more money, BRINGS MORE REVENUE, reaches more homes, involves more details and touches more interests than any other human corporation, public or private, governmental or corporate".

Reduction in postage is found successful not only in the American Continent but it is also so in European countries. England which now uses penny postage is a good example. On the other hand we have Mexico and Canada, for instance: They use respectively five cents and three cents postage. These countries are not very far ahead while those which use a comparatively lower rate of postage—the United States, England, Germany, are the leaders in the World's race for supremacy. It is therefore clear that were we to reduce Philippine postage to one centavo the result cannot be a failure.

Aside from this, it is very reasonable to say that anything done with a view to advancing the people must be made as cheap as practicable. And since our Postal system is a public necessity and a public benefit, it is equally reasonable to conclude that the present rate of postage should be cut down to one centavo.

We, therefore, humbly and respectfully request our Hon. Philippine Legislators to consider this matter over, for we firmly believe that the System really needs a change. We do not say that with the change herein advocated our Postal System will reach perfection: not at all. We only think that this will be an improvement which must necessarily be carried out to respond to present demands and to extend farther the utility of the Postal Service within the reach of the mass of the Filipino people.

X.

Ipamalas sa gawa at huwág sa salita.

SA AKING MGA KABABAE.

Mga irog ko: sapagka't lubós kong napagtatalastas na ang aking damdamin ay siya rin namang marubdob ninyong tinataglay, at sa maalab kong pag-asa na ang isasanguni ay hindi ipagpapaumanhin, kaya minarapat kong iluhog sa pinipituhong mga magulang na ako'y pagkalooban ng pahintulot upang makapag-ipon ng kababaihan, hindi lamang ang mga nananahanan dito sa Maynila, kundi pati naman ng nangasa mga lalawigan at nang makapagtatag ng isang malaki at matibay na kapisanang pamamagatan ng "PAGTATANGOL NG PURI."

Sinang-ayunan ako ng binangit kong mga magulang palibhasa'y kanilang natatap na ang isinuyo ay isang bagay na lubhang mahalaga, una'y makapagpapadakila at makapagpapadilag sa Inang Bayan, at bukod dito'y makapagpapakila ng ating karangalan at malabis na makatutulong sa ating mga lalake sa pag uusig ng ikagiginhawa ng kinamunulatan.

Maraming lubha ang mga kapisanang natatag sa Sangkapuluan, at sa mga kapi-

sanang iya'y marami rin naman ang mga naanib na kababaihan, na wala akong mahilag na bagay na tinutunõ tungkol sa atin kundi ang gawing bulaklak sa mga umpukan, sa pamamagitan ng di karaniwang pagbibihis, na maipalalagay na tayo'y nawawanõis sa mga itinitinda sa "feria".

Dapat nating talastasin na tayong mga babae ay anak din ng Pilipinas, gaya ng mga lalake kaya may banal tayong tungkuling tumulong sa kalahat lahatang ikagagaling.

Hindi ko ninanasa na tayo'y mangibabaw sa kapangyarihan ng mga lalake, hindi nga at di mabilang na hindi; ang nais ko'y sa bawat hakbang natin ay isailalim ng kanilang kapasyahan, pagka't sila'y matatalino at higit magkuro-kuro sa lahat ng bagay; datapwa, kung sa pagkukurong iyo'y may mahalatang nalalabag sa katwiran at sa ating kapurihan, ay may mahigpit tayong katungkulang sumalansang sa pamamagitan ng malubay at magandang pagpapaliwanag.

Sa mga kapisanang natatag at kasalukuyang itinatag kung aking talastasin, ay natatanõi ang sa masikap na kababayang Bonifacio Arévalo na ang mga babae'y nasasangkap sanhi sa paghabi ng damit natin na totoo nating kinakailangan.

Lubhang marami ang namamasid sa aking mga kababae na nagsisipasok sa mga gawaan (fábrica) ng sambalilo, payong at iba pa, sa bagay na ito ay minarapat ko kayong anyayahang mag-ipon ng puhunang dalawangpu't limang libong pisong conant sa pamamagitan ng ambagan at kapahintulutan ng ating mga magulang, kabyak ng dibdib ó kapatid, upang gugulin sa paghahanap-buhay na gagamitin sa sumusunod na paraan:

Isang malaking gawaan (fábrica) ng sambalilo ó ilán man, alinsunod sa pagkaka-sunduan at sa puhunan.

Isang gayon ding gawaan (fábrica) na pagyayarian ng kamiseta at medyas.

Isang gawaan ng payong.

Hindi kaila sa madla, na, sa ngayo'y lubhang marami nang mga kababae ang may taglay na kaalaman at makapagtataguyod sa ganitong mga bagay, sinasaksi ko ang abogadang Maria Francisco, ang mga farmaceuticang Filomena Francisco, Matilde Arquiza at Carmen Abalo, ang mga nagsi-

sipag-aral ng panggagamot na sina Maria Mendoza at Carmen Pangadian, ang mga bachiller na nagpapatuloy ng pag-uusig ng karunungan, ang mga gurong Rosa Sevilla, Librada Avelino, Susana Revilla, Feliza Francisco, Ildefonsa Amor; Marieta Roxas. Andrea Vitan, Victoria Abad, Teófila Asico, Mercedes Lucena at lubha pang marami na sa oras na ito, ay di ko naaalaala ang mga pangalan; at sa mga manunulat nama'y naiyan sina Purita Villanueva, Rosa Sevilla, Constanca Poblete, Tárceila Antonio at iba pa.

Bukod sa mga itinala sa itaas, tayong lahat ay nakamamasid ng kalunoslunos na anyo ng ilang kababae natin na totoong nalulugami at napapanangyaya ang kapurihan sa kagagawan ng ilán namang mga suwail na lalake. Marami na ang nakita nating pinatangis ng lalake na wala sa karapatan at linigis ng masidhing pagyurak ang katwirang sumasaating mga babae, nariyan at marami ang nagsisipaghinagpis na naki pagisang puso, na pagkatapos masabugan ng binhi ng pagsisintahan ay nililisan at pinawawalang kabuluhan hanggang sa sapitin ang di gagayong pagtangis. Ah karumaldumal na kabuhayan!

Oo, at may katwirang kumakandili at tagalang may nalalaang parusa sa mga nag-aasal bulisik, anó ang mangyáyari sa katwirang iyan kundi linalapitan at sinasangunian? ipapaano ang paraan ng paggamit kung walang nag-aakay? Talastas nating sa bawat hakbang ay salapi ang kailangan, at kung wala nito'y isaan kukuha ng gugulin sa pagtatanggol?

Mga irog kong kababaeng anak ng Pilipinas, tinatawagan ko kayó ng lubos na paggiliw at tawag kapatid, upang pagmuniuniin ang mga itinala, at kung matapos mapagnuynoy ay mangyaring magsitugon sa inihihimok na ito sa pamamagitan nitong pamahayagan ó kaya'y ng kalatas na ipadalá sa abang nagmunakala, na nanánahan sa daang San Anton blg. 105, Sampalok, (Maynila).

Hindi ipagpapatuloy ang balak na ito kung di sasangayunan ng karamihan, at sapagka't ang panukalang ito'y nanganga ilangan ng mabilis na kapasiyahan ng ating mga kababae ay mag-aantabay ako sa mading panahon at ng maitakda ang araw na ating ipagpupulong.

Gumangalang,

PILAR J. LAZARO.

Junior Philippine Assembly

—o—

The Junior Philippine Assembly of the Normal School recently held an election in which the following received a plurality of votes:

Speaker,... Mr. Felipe Estella, (Quiet party.)

„ pro tempore... Mr. Clodoaldo Tem-
pongko, (Liberal party.)

Secretary... Mr. Antonio Arboleda, (Quiet
party.)

Treasurer... Mr. José Zamora, (Liberal party)

Sergeant-at-arms... Mr. Vicente Lim, (Quiet?)

The retiring officers are as follows:

Speaker... Mr. Ismael Amado, (Quiet party.)

Secretary... Mr. Victoriano Yamzon, (Liberal.)

Messrs. Zamora and Lim as Treasurer and
Sergeant at-arms respectively were reelected.

✻ ✻ ✻

La exaltacion de un comprovinciano

El banquete celebrado en el mediodía de hoy en los salones de la Casa-gobierno en honor del nuevo Comisionado filipino, Hon. Juan Sumulong, no tiene precedentes en la historia de la provincia de Rizal. Estamos con los que allá hicieron uso de la palabra, al manifestar que en aquel acto se hallaban congregados elementos heterogéneos de esta provincia, de cuyo hecho deben felicitarse los organizadores del banquete, que consiguieron reunir en una misma mesa tanto á personas de diferentes credos políticos y religiosos, como á aquellas que el encono y el rencor las mantienen alejadas unas de otras.

Este acontecimiento tiene para nosotros un significado muy alto. No solo quisieron los concurrentes dar una forma pública á sus sentimientos de simpatía hacia el inteligente comprovinciano por su exaltación al seno de la Comisión

Civil, justificando el reconocimiento por parte de la Metrópoli de los méritos personales del Hon. Juan Sumulong, sino que tambien trataron de demostrar que aquí en Rizal hay cordura, hay tolerancia y hay unión cuando se trata de una causa que, como el banquete al "excelso antipoleño", no es más sino el legítimo homenaje á la capacidad filipina.

Pero hay que reconocer igualmente, que los que más han demostrado cordura y tolerancia en esta ocasión son los elementos nacionalistas, sabido como es el credo político del festejado y de la mayoría de los organizadores de aquel ágape. Hay que hacer constar, pues, que lo que más ha contribuido al éxito obtenido por los organizadores, es el hecho de haber dado al banquete un carácter popular, porque solo bajo esta condición acudió la mayoría compuesta en su gran parte de hombres que militan en las filas del nacionalismo.

Al penetrarnos esta mañana en la Casa-gobierno y ante aquél ruido á mercado causado por la animada charla de la multitud, entre jóvenes y viejos, entre autoridades y particulares, el primer pensamiento que se nos ha ocurrido era que aquella fiesta se repitiera en esta provincia por lo menos dos veces al año, para que el frecuente cambio de impresiones haga desaparecer viejas inquinas, estableciendo la armonía y estrechando más y más la unión entre hijos de una misma provincia, bases esenciales para el progreso y bienestar de toda sociedad.

Sin embargo, hablando francamente, el resultado que dió dicho banquete no ha sido para todos placer y satisfacción. Algunos, después de los discursos, abandonaron la fiesta con cierto disgusto. Motivaron la nota discordante

de tan solemne celebración dos de los oradores, los cuales apesar de haber confesado ser de criterio independiente en política y que no querían hacer política, no obstante, quizás por el mismo entusiasmo, tocaron allí inoportunamente la cuestión nacionalista ó sea la de la independencia. Uno de ellos claramente dijo, recordando un artículo de cierto periódico americano, que si los filipinos tuvieramos otros hombres más como Sumulong, el inmediatismo sería una realidad.

Y ahora preguntamos: ¿por qué se provocó esta cuestión en pleno banquete popular, sabiendo como debían saberlo que allá había concurrencia de nacionalistas? Solamente podemos comprender esto, pensando que el orador de marras, el mismo que había manifestado espontáneamente su aprecio á los rizaleños y pedido que le consideráramos como un comprovinciano por adopción, es, dentro de su independencia en política, más progresista que nacionalista.

No es nuestro propósito poner peros á las ideas de nadie, cualesquiera que estas fuesen; mas sí, reprobamos la actitud demostrada por aquellos dos oradores, que uno de los cuales era todo un Honorable, al aprovechar aquella reunión compacta de rizaleños para poner en tela de juicio los actos de los nacionalistas y significar sus parcialidades hacia los que desean la independencia para después de una evolución, cosa que debieran haber evitado en gracia al carácter popular del banquete. Y en efecto, ¿cuál ha sido la consecuencia de semejantes discursos? Lo que era de esperar. Los progresistas, especialmente un doctor de Manila, sintiéndose halagados, hallaron una ocasión más para mirar con aire

desdeñoso á sus adversarios políticos, mientras que estos por su parte, despechados y desengañados se arrepentían de haber concurrido á la fiesta.

Y aquí hacemos punto final. Solamente quisiéramos que nuestra voz de jóven, en forma de queja, llegue al oído de esos viejos compatriotas, pues tenemos para nosotros que tales actitudes demostradas en ocasiones así, lejos de dar un ejemplo de tolerancia al pueblo y procurar la solidaridad entre hermanos, fomenta más las divisiones, alejando el sentimiento de unión á los que en realidad debieran estar vinculados por un mismo propósito, porque al fin y al cabo son hijos de una misma Pátria y ligados en una misma suerte nacional.

RIZALEÑO.

Lákad ng panahón...

Natatadhana sa taóng itó ang pagdaraos ng mga hálalang bayan. Sa mga sulok sulók diya'y nangagsisikilos na ang mga napakikilalang magagaodang lalaki.

Kaya't unti-unti namang nababahala na ang mga nagtatagláy ng karapatán sa pagboto.

¡Napakaagang kilusán! Nguni't sila'y nagkakawikaang ang sikap ay daig ng ágap.

Mabuti; at lalong mabuti kung ang kasi-pagang ginagamit nila sa paghuli ng boto'y siya rin namang gamitin, sakaling mangahalal na, sa pagkita ng ikagiginhawa't ikasusulong ng lalawigan.

Pagka't unawain nilang ang baya'y dalá na sa mga pangapanğako na lagi na lamang na napapako. Daláng-dala na sa mga mapagpakunwari, sa mga kinakasangkapan ng ilan upang mábulid sa bangin ng kasawian ang mga tunay na adhika ng lalawigan itó.

Malabis na pagbibigay na ang ginawa upang makatiis na p linlang pang muli, ó ipagkatiwala ang kanyang kapangyarihan sa kamay ng mga di marunong magmasakit sa kanyá.

Maraming ginoó ang nababalitang magharáp ng kanilang kandidatura sa paggogobernador sa pagka-pangatlóng kagawad at sa pagkakinatawán sa Kapulungang Bayan, nguni't di pa matiyak na lubos ngayon kung sino-sino ang sa gayo't ganitóng katungkulan.

Pagka't sila, kung bagá sa isang nangi-ngibig, ay nakikiramdam pa muna sa mga magulang ng dalaga kung sila'y minamara-pat, bagaman hindi kinukuro kung ang kanikanilang katauha'y nababagay ó hindi sa dalagang pinipitang pakasalán.

Naririnig diyan ang mga pangalan nila G. Arturo Dancel, Lope K. Santos, Francisco Sevilla, José Tupas, Antonio Montenegro at iba pa, para sa Gobernador; sa pagkakinatawan nama'y sila Melecio Saludes, Lino Luna, Fermin Mariano, F. Manalo at kun sino sino pa.

Datapwa't sa mga maggogobernador ay nanunukod ang sikap na ginagawá nang *maguararong* si Dancel, na ngayo'y nakagala na yata sa lahat ng bayan ng lalawigan.

Samantalang ang bayaning si Montenegro'y hindi naman nagtitigil ng pagyayao't dito't pagpapakilala ng kaniyang kisig.

Tungkol naman sa pangalawang David na si Lope K. Santos, ay may higing kaming magpapalabas daw ng isang páhayagang manunungali, na magtataguyod ng kanyang kandidatura sa halalang hinaharap.

Ano pa't kanikanyang gilas kanikanyang paghahanda sa nalalapit na labanán.

Magaling; datapwa't huwag ba sana lamang mangagsisigamit nang mga sandatang may lason, na kung nakasusugat man sa kaaway ay nakamamatay naman sa nananandata ang tilamsik ng dugong nakamandagán.

* * *

Isang anak ng lalawigan ang nagtamóng kapurihang mapaluklók sa sinapupunan ng Comisión Civil: ang Hukóm na si Juan Sumulong.

Sa piging na sa kanya'y inihandóg ng mga taga Rizal ngayong tanghali, ay ipinahayag na sa panunupad ng katungkulang búkas ay tatanggapin na niya, wala siyang ibang tutugunán ng sikap kundi and hiyaw ng mga pangangailan ng bayan.....

¡Mainam na tuntunin ng isang mataas na kagawad ng Pamahalaan!

Ngunit malaki ang nasasaklaw ng mga pangungusap na iyon.

Ipagmamasakit nga ba kaya at kakalasa- ng bagong Comisionado ang mga dalisay na adhika ng kanyang mga kababayan? O sisikapin lamang niyang makagawa ng boong makakayang sa sarili niyang akala'y makagagaling sa lahat?

Ang Kgg. na si Juan Sumulong ang taning makasasagot sa mga katanungang itong likha ng kanyang mga ipinangusap. Siya't dili iba ang makapagpapakilala sa atin sa pamamagitan ng mga gawa, ng boong kahulugan ng kanyang ipinahayag sa umpukan kangina.

Samantala'y ikinalulugód ng Rizal ang maagang pagkaakyat ni Sumulong sa Cámara Alta, alang alang sa di maikakait na mga hiyas ng isip at karapatang tinataglay ng marilag na kalalawigang itó, na sa ganang ami'y isa pang katibayan ng kakayahan ng mga pilipino.

Tanggapin nga niya ang magiliw naming bati.

Hacia el Progreso

(A la juventud Rizalina)

¿Quieres colaborar con algún artículo en nuestra revista?—Me ha dicho hace algunos días un íntimo amigo de los iniciadores de esta publicación al solicitarme unas cuartillas para este número.

¡Te diré!—le contesté con cara de víctima—¡Veremos! ¡Veremos! Si mis ocupaciones me lo permiten, con mucho gusto.

Mas al retirarme á mi modestísimo hogar, aquella misma tarde, sentí allá en lo íntimo de mi sér, algo así, que me impulsaba y me obligaba á corresponder á los justos deseos de aquel amigo y de esos jóvenes iniciadores de esta revista, quienes vigorosos y llenos de vida se lanzan al espinoso campo del periodismo, ansiosos de hacer oír en las presentes circunstancias su voz potente y viril.

Pues bien, amigos míos..... ¡Qué compromiso! Aquí me teneís, pluma en ristre, sin saber por donde comenzar; sí tomar la cosa en serio ó tomarla en broma, porque habeís de saber que no hay peor cosa para todo el que escribe ó habla, que el no tener de que hablar, y esto lo que me ocurre á mí en este histórico momento..... Por

otra parte, como soy un hombre que no estoy afiliado á partido alguno político, ni ostento prejuicio alguno religioso, y soy, por el contrario, un hombre profundamente respetuoso con las ideas, con los gustos, con las aficiones y con los caprichos de todo el mundo, me sería muy sensible tener que decir algo que pueda molestar á mis semejantes.

Por eso no trataré de hablar aquí de política, ni de religion. Se dirá por muchos que esto es una soberana tontería y que por esta causa jamás llegaré á ninguna parte. ¡Que le vamos á hacer!..... También se dirá que vivir es molestar, que las palabras del Evangelio se han arreglado por los hombres y para los hombres en esta forma "¡Molestáos los unos á los otros!"

¿Hay nada más modesto y pernicioso para la sociedad, que esa manía de hacer política falsa y barata con la que medra unos pocos en perjuicio de la mayoría?

Esas son las teorías de la política actual con las que yo convivo, y así os aconseja á vosotros jóvenes de Rizal, que no sigáis una orientación que os conduzca por ese despeñadero, sino marchar con calma y sensatez por el camino del progreso, si queréis que nuestra pátria llegue algun día á formar parte en el concierto de las naciones libres y civilizadas. Para conseguir ese ideal, que es el de todos, precisa ante todo la instrucción, esa palanca poderosa que comienza por emancipar á los pueblos de la esclavitud moral que los sujeta al yugo de los grandes y caciques, para terminar por la completa emancipación política. Sin la instrucción y la extripación completa del fanatismo que por desgracia abunda en nuestro querido suelo, no llegaremos nunca á hacer pátria.

Al fomento, pués, de la instrucción y del trabajo, á la extripación de los vicios y destrucción del fanatismo religioso, deben dirigirse todos nuestros esfuerzos, si queremos sinceramente ver redimida la infortunada pátria, y verla surgir grande, rica y floreciente.

Noble, valiente y esforzada es la raza, generosa y pura la sangre malaya que heredara, de Lakandula, vivo está en nuestras almas el amor á la pátria, y por eso

y por otros grandes cualidades más, nuestro pueblo, el pueblo filipino, ha de triunfar y el día luminoso no está lejano.

Considerad, jóvenes, lo que os acabo de decir; solo por ese camino llegaremos á la meta de nuestras aspiraciones. Tal es el criterio de vuestro compatriota que os quiere y os saludo.

FERNANDO CARRUNCHO.

Febrero, 1909.

“Ako’y nananalig”!!!.....

(*Sa bathala ng aking puso.*)

..... Na ang iyong “oo”
kaylan man ay hindi tutulad sa asó,
at hindi rin naman oong maglililo
ni paglililuhan ng inoohan mo”.

(*L. K. Santos.*)

Buwán ng Mayo.

Panahong ang langit sa Kapilipinuhan ay aliwalas, busilak, kaya’t malayang malayang nailalahad ng buwan ang kanyang liwanag na malamig at kaayaaya. Ang hangí’y na pupuspos ng kawiliwiling samyong inaagaw sa nangagbukad na kampupot, at sa himpapawid ay umaalingawngaw ang pinilak na tinig ng kadalagahang nakikipagnitian sa marilag na tala sa gabí. Naliligo sa liwayway ang boong bayan ng Tahimik, na pangrang pinagpapala ng matamis na kupkop ni Kaligayahan.

Samantala’y dalawang kawal ni Pag-ibig ang magkaniig na nagsasalitaan sa piling ng isang bintana. Ang kanilang mga pusong kaylan ma’y di sinagian ng maiitim na sakit, ay nakikibahagi ng galak sa gayong kagandahan ng sanglinikhang pumupukaw ng lalong dakilang mga pagsinta.

Tumahimik ang nagsasalitaang si Taga-Langit at si Luningning. Makaraan ang ilang sandali’y muling nangusap ang binata:

—Luningning, ako ay nalulungkot.

—Kakaiba ka namang tao, ngayong dapat kang magsayá ay saka ka pa nagpapakalungkot.

—Ikaw man ang nasa kalagayan ko ay malulungkot ka rin, lalo pa’t magugunita mo, gaya ng pagkakagunita ko ngayon, na baka ang kalakhán ng tinatamo kong sayá, ay

maibayuhan pa sa laki ng dalamhating daranasin natin bukas.

—At ano ang magiging dahil ng ganoóng kalungkutan?

—Kaila pa ba sa iyó; ang iyong pagkalimot!

Isang unis na magiliw ang naging tugón ng dalaga.

—Hindi ba?

—Sa aming mga babae'y hindi maipangangambá ang ganyang pagkalimot; ano pa't sa inyong mga lalaki!

—Tunay na nga, nguni't hindi mo ba talós na kaming mga lalaki, kaylan ma'y may pusong makabalík, dalá ng aming pagkalalaki; nguni't kayo'y hindi ganitó.

—Wala ang pumupuri sa inyo kundi kayo na rin!

—Siya nga naman palá; ang mga babae ay hindi maalam tumalikod sa isang pag-ibig; marunong lamang umibig ng pag-ibig na pilit!

—Namamali ka! Ang sukat mong pakabantuin ay habang tinatangkilik ni Taga-Langit si Luningning, itó kaylan man ay di makalilimot at laging gugunitain ang kanyang pagirog na ganap, buo at dalisay.

—Ako'y nananalig!....

Ganyan ang sálitaan ni Luningning at ni Taga-Langit na dahil sa kalaliman ng gabí, ay mahirap sa kanilang kaloobang nilagot.

* *

Nakaraan ang ilang panahon.

Si Taga-Langit ay taimtim na nangangako sa mga pagirog ni Luningning at itó naman ay lubos na naniniwala sa mga pagibig na ipinamamalas noon.

May buhawi kayang makapagigitna sa tibay ng mga pangakuan ng dalawang magkasintahan?

May sungit kayang makapananagumpay sa kalinisan ng mga sumpaan nilá?

May kapangyarihan kayang makaaabdong sa banal na pagtatangkilikan ng dalawang pagibig na iyón?

Wala na at kaya lamang makapaghiganti si Sawing-Palad ay kung bangkay ng mamalas ang dalawang iyóng sa harap ng Langit ay pinagpalit ang kanikanilang puso at nagsumpaang ang kanikanilang dibdib ay pag-iisahin.

* *

Isang gabi ay muling dinalaw ni Taga-

Langit si Luningning. Dinatnán itong naukaupo sa ilalim ng isang mayabong na puno ng Baliti, iyong punong madalas na maging saksí ng kanilaug mga sumpaan at tagatanod sa kalinisan ng kanikanilang mga pangakuan, at nakapangalumbaba na wari'y binabagayan ang dilim ng gabi at panglaw ng pangnorin. Malayo pa si Taga-Langit ay namataan na ang kanyang giliw kaya't di na sa bahay napatungo kundi sa halamang kinadoroonan ng kanyang sadya.

—Bakin ka nalulungkot?

—Huwag mo na akong pagtakhán, Taga-Langit ko, mayroon lamang akong kinukurong isang bagay.

—Si Luningning, bakit di mo ipagtapat sa akin at ng magkásalo tayo sa kalungkutan mong iyan?

—Bayaan mo nang sarilinin ko.

—Hindi mo ba maipagtapat sa akin?

—Huwag na, káya ko ng bathing mag-isá....

—Kalumbayan ko ang namamasid kitang naghihirap ng hindi ko nalalaman.

—Yamang mapilí ang nais mong maalaman, makinig ka't aking sasabihin; ¿Nagugunita mo ba ang panglaw ng gabi? ang dilim ng pangnorin? Nakikita mo ba ang bulalakaw na iyang wari'y tayo ang tinutungo?

—Oo, aking irog,— at sabáy na idinampí sa kanyang puso ang kamay na nakaturo ng dalaga.

—Ang dilim na iyán, ang panglaw ng pangnorin at ang di makapaibabaw na liwanag ng mga bulalakaw na tila balót ng sapot na gabi, ang siyang ikinalulungkot ko ngayon; palibhasa ang kisindak-sindak na dilim ng gabing iyan ang pinanganganiban kong makapagharharian dito sa ating Bayan, bagay na hindi mahirap mangyari, sapagka't di pa nagigising ang patabang nagbibigay buhay doon.

—Sino ngayon ang may kasalanan di ba ang mapagharharian?

—Hindi ko matuturang ganáp kung sino; nguni't ang aking masasabi sa iyo ay gaya ng sinaliwsaliw ni Rizal na anyay: “kaya't mayroong nangaalipin, ay sapagka't may bayang napaaalipin”.

Isang matimping galák ang nagiug pakli ni Taga-Langit, at ang wika'y:

—Luningning! Ikaw nga't dili iba ang

dapat kong pintuhin dito sa balat ng lupa; ikaw ang aking buhay, nasa iyo ang aking sigla, ikaw ang aking paraluman at patnubay. Ang may ganyang pagkukuro ang tanging mithi at wala na sino pa man ng aking pagsuyo, palibhasa ang mga may gangganyang pagkukuro'y siyang bukas makalawa'y magiging inang makapagsusupling ng mga batang MAY DANGAL, MAY PUSO, MAY UTAK, MAY PURI'T LIKAS NA KATAPANGAN.

Silay-Aliw.

II—1909.

Cartas de aceptación

Publicamos en nuestro número de hoy las contestaciones recibidas hasta la fecha de nuestros socios honorarios á la comunicaci6n de la Asamblea de representantes de nuestra Confederaci6n, en la que se ratifica el nombramiento respectivo de los mencionados socios.

Pasig, Rizal, Diciembre 17, de 1908.

Señor:

Tengo el honor de acusarle recibo de su atenta carta de 25 de Noviembre ppdo., significándole que con la mayor satisfacci6n acepto el título de socio honorario de la CONFEDERACION DE LAS ASOCIACIONES DE LA PROVINCIA DE RIZAL.

En grande estima he tenido siempre las manifestaciones de union y buena inteligencia entre los hombres, y en especial entre individuos de nuestro pueblo, porque á mayor suma de armonia y anhelo por el bien comun corresponde mayor impulso hacia el Progreso Universal.

Cuanto pueda valer mi humilde personalidad queda á disposici6n de la Confederacion que V. dignamente preside.

Muy respetuosamente.

A. FLORES.

Sr. José S. Hilario,
Presidente de la Confederacion.

Manila, 5 de Febrero de 1909.

Señor José S. Hilario,
Presidente de la Confederacion de las Asociaciones de la Provincia de Rizal.

Muy señor mio,—

Tengo el placér de acusar recibo de su atenta comunicacion con fecha 25 de Noviembre del año proximo pasado y recibida el 4 de los corrientes.

Al manifestar á la Confederaci6n de las Asociaciones de la Provincia de Rizal, que V. tan acertadamente preside, mi sincero agradecimiento y aceptaci6n por el significado honor que se ha dignado conferirme, nombrándome uno de sus Socios Honorarios, pláceme en grado sumo enviar á Vd. mi mas

entusiasta felicitaci6n por vuestra noble como patri6tica y oportunitisima actividad en laborar por nuestro mejoramiento, actividad tanto mas digna de apreccio y cooperaci6n cuanto que la condici6n en que se halla nuestra provincia pide á gritos que nuestros "hombres nuevos" se porten, como vosotros de una manera bien merecedora de aplausos y alabanzas.

Ofrézcoos, pues, mi insignificante valér, confiado en que nuestra union, guiada por nuestra perseverancia, será uno de los factores mas importantes que han de prestar segura y sólida base para edificacion de nuestro porvenir venturoso.

Vuestro devotísimo comprovinciano,

SIXTO DE LOS ANGELES.

"Mga sawikain"

I.

Ang Bayang nasásakupan
ng malakí at mayaman
ay dapat pagsumikapn
ang lubos na kasarinan
lalo sa lahat ng bagay.

II.

Kapag ang dapat umakay
sa bulág na kababaya'y
nagpakaimb ng asal,
ay walang maántay
kung hindi kabusabusan.

III.

Sa isang pagsásamahan
ay ang mananámuang,
pabayá sa katungkulan...
ay dapat pakáilagan,
pagka't lihim na kaaway.

IV.

Ang alin at sino pa man,
na, ng uua'y dating sukaban,
nang imbi at tampalasan,
ay dapat paka-ingatan
may gawin mang kabutihan.

V.

Ang sino mang naglalakbáy
na ibig datin ang hangan
ay dapat pakailagan
ay ang pagpatol sa Kaw-kaw
ng mga ásong lansangan.

VI.

Kung ibig pagpitaganan,
ay ang kinakailangan,
twi-twi na ay mamuhunan
ng dalisay na paggalang
sa kapwá niya nilalang

SUMILANG KA BAYAN.

Pasig, Feb., 1, 1909.

Assembly's first annual debate

The first annual debate of the Junior Philippine Assembly will be held on March 19th inst.

The question is Resolved: That Philippine products be admitted free of duty into the United States."

The debators are as follows:

Negative.....	}	Nemesio Mendiola.
		Vicente Fabella.
		Ismael Amado.
Affirmative.....	}	Domingo Guanio.
		Clodoaldo Tempongko.
		Eulogio Benitez.

For the winners in this debate three prizes will be offered by the Germinal Factory and the Edgar Book Store. These prizes will consist of a watch, a fountain pen, and a set of books.

Bagong katha na namán

Ang kilalang manunulat na si G. Román Reyes, ay may mayayari na namang bagong nobela, tangi sa mga naipagbibili na.

Kasalukuyang nililimbàg na ngayon at di malalao'y mababasa na ng mga magiliwin.

Andrea Litwaswas, ang bagong bunga na namang itó ng kanyang isip, na maasahan naming sa kainaman ng mga kathá ng kaibigan naming itó, ay pagpupumilitang basahin ng mga kababayan.

What makes the earthquake?

Tagalog mythology points out Bernardo Carpio as the strongest giant that ever lived.

San Bernardo, as he is usually known, sprung from a poor Tagalog family. From the very instant of his birth, he had been the cause of wonder, awe, and dread among his people. While he was yet an infant, every one who beheld him shuddered at his terribly immense size; his very mother could hardly believe that he was still a baby but a few days old.

When Bernardo attained the age of nine years, he was bigger than his own father,

who was the biggest man in the village. He was then strong enough to knock down every fellow who tried to displease him. His very father he used to send headlong down the stairs of their house. Once, he mercifully threw out of the window one of his little sisters, thereby killing her.

From the time Bernardo began to commit these outrages, he aroused the anger of the whole town. All despised the young giant, all dreaded him, all sought to do away with him.

Although it took very long, they finally managed to capture Bernardo in a pit dug especially for him. Thereupon, his wrists and ankles were tied together with huge iron chains. Followed by a shouting multitude, he was then carried to a large cave and confined. In this cave, Bernardo grew bigger and bigger, stronger and stronger until finally he became so strong that he managed to break a portern of his chains and thus set one of his feet free.

According to some people, Bernardo still lives. The whole world feels his power; when the giant gets in a bad humor, he heavily stamps his freed foot on the ground and mother Earth thereby trembles, and we have an earthquake.

People look forward with horror to the day when Bernardo's other foot will get loose. Then, they expect *something* exceedingly terrible!

WAY—ZI.

Hatol na mahalaga

Pataba sa mga halamang na sa macetas.

Tunawin ang dalawang bahaging cloruro de amonio, apat ng fosfato de sosa at tatlo ng nitrato de sosa sa walumpung bahaging tubig bago salaing magaling. Ang pagmit ng patabang ito na totoong nagpapalakas sa lupang na sa macetas ay ilinalahók ang dalawangwampu't limang patak niya sa isang litrong tubig.

Sombrerería ni Gerardo H. Vicente

Tindahan ng sarisaring sambalilo, zapatos, corbatas, puños, barong-lalaki, atb.
Halagang walang kasingmura sa boong Sangkapuluan.

50 - Carriedo - 50

Ibig niniyong makabasa ng sarisaring aklát na makabuluhán, makaganit ng papel na mura at mainam? Ang lahat ng itó ay matatagpuán sa libre-riang **MANILA FILATELICO** daang Soler, Sta. Cruz, Maynila, Blg 453.

S. APACIBLE

ABOGADO

Pasig, Rizal, I. F.

El Adelanto del Siglo

Gawaan at tindahan ng sapatos.

Mga tagalog ang yumayari.

MAINAM, MATIBAY AT MURA.

Daang Crespo 109, Quiapo, Maynila.

SOMBRERERIA

DE

- - **M. E. EVANGELISTA** - -

100 y 102 Carriedo, Quiapo I. F.

Surtido de sombrero kalasiaw, baliwag y buntan, fieltro, lana y paja.

Blanquea y tiñe.

Kabinataan, ibig ninyó ang mga sambalilong busilak sa putí, pahang nakalulugod?

Nangangailangan kayó ng sambalilong mapanghalina?

Tunguhin ang

SOMBRERERIA

NI

Reynaldo P. Reyes

Daang Crespo 110-112 Kyapo

At doo'y masusumpungan ninyó ang lahat ng itó na pawang mura, matibay, at maayos ang pagkakagawa.

LEON VALENZUELA OLIVAR

NOTARIO PUBLICO

[Concepción] Malabón, Rizal, I. F.

Antonio F. Oliveros

DENTISTA

Carriedo 82, altos del almacén MADRILEÑA

Teléfono No. 1302.

Zapatería y Talabartería

NI

Valeriano Castillo

Crespo 107 Kyapo, M ynila.

Ramón Diokno

ABOGADO

Salinas 291, Manila, I. F.

Nangangailangan kayó ng mainam na pangbangó at gamot na mabibisa?

Pagusigin niniyó ang

BUTIKA NI F. CONCEPCIÓN

Sa Pasig, Rizal at kayo'y masisyahan.

CRISPULO ZAMORA

PROPIETARIO

PLATERO Y GRABADOR

30---Crespo---30

MEDALLAS, BOTONES, INSIGNIAS, COPAS, ORNAMENTOS DE IGLÉSIA, CALICRS, BASTONES, ALHAJAS, TIMBRES DE TODAS CLASES, CARATULAS DE BRONCE COMERCIAL.

Teléfono 1032.

Manila.

FUNERARIA DE QUIAPO

No. 66 y 68

MARIANO ENRIQUEZ

Gerente.

Desde lo mas lujoso á lo mas moderno.

Dr. Sixto de los Angeles

CONSULTORIO Y CLÍNICA

Quiotan 101.

Tel. 907.

TEODORO GONZALEZ

ABOGADO Y NOTARIO PUBLICO

Concepción, Malabón, Rizal.

Paz 433, Manila I. F.

Kabinataan, nangangailangan kayó ng mga sapatos na mura, mainam, yaring Pilipino at matibay?

Kadalagahan, nais niniyóng makapagsuot ng sapatos na di pangkaraniwan at di masakit sa paa?

Kaginoohan, nagtatanong ba kayo ng sapatos na hindi nakakakalyo at hindi nagpapahirap kahit huag alisin sa paa?

Ang mga sapatos na gangganitong mura, mainam, uasto sa uso, masarap isuot at matibay ay natatagpuan sa sapateria

“MARIKIT=NA”

Sa daang San Sebastian 203 Kyapo, Maynila, S. P.

SOMBRERERIA SILANGANAN

113—CARRIEDO—113

Se vende y se confecciona toda clase de Sombreros del País, especialmente Buntal, Sabután, Galasiaw, Burí y otros.

Nagbibile at naghuhulma ng kahit anong sambalilo lalo na't yaring pilipino, gaya ng Buntal, Sabutál, Baliwag, Bulí atb.

BARATURA, PRONTITUD Y ESMERO.

Madali, Mura at Marikit.

Pagsadyain at nang Maniwala.

“GERMINAL”

Gran Fábrica

DE

TABACOS

y CIGARRILLOS

: Marques de Comillas N.o 4, Manila. :

**Elaboración Especial con
Tabacos escogidos y
enviados.**

**Premiada en todas
partes.**